

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Rundskriv

Nr.
F-04/2009

Vår ref
200806066

Dato
Januar 2009

Investeringsstilskudd til nye barnehageplasser

1.	Innledning	2
1.1	Generelt	2
1.2	Presisering i forhold til Rundskriv F-04-08.....	2
2.	Formålet med tilskuddsordningen.....	2
3.	Tildelingskriterier.....	2
3.1	Driftsformer som omfattes av tilskuddsordningen	2
3.2	Tiltak som omfattes av tilskuddsordningen.....	3
4.	Utmåling av tilskudd.....	4
4.1	Tilskuddsenhet.....	4
4.2	Avkorting av investeringstilskudd.....	4
4.2.1	Avkorting i forhold til tilskuddsgrunnlaget.....	4
4.2.2	Avkorting ved kompensasjonskrav for merverdiavgift.....	5
5.	Nedbetaling av husbanklån	5
6.	Etterbetaling av investeringstilskudd til barnehager som åpnet i 2008	5
7.	Bindingstid	6
8.	Saksbehandling	6
9.	Kontroll	8
10.	Skatt på investeringstilskudd	8
11.	Regnskapsføring i kommunene.....	8

1. INNLEDNING

1.1 Generelt

Ett av Regjeringens mål er at alle som ønsker det skal få plass i barnehage. Fra 1. januar 2009 har barn rett til barnehageplass i samsvar med barnehageloven 17. juni 2005 nr. 64 § 12a. Etter barnehageloven § 8 har kommunene plikt til å tilby plass i barnehage til barn under opplæringspliktig alder som er bosatt i kommunen, jf. § 12a. Ordningen med investeringstilskudd er et viktig virkemiddel for å nå målet om full barnehagedekning og for å oppfylle retten til barnehageplass. Investeringstilskuddet gis ved nyetablering av plasser i både kommunale og ikke-kommunale barnehager og gis med en bindingstid på ti år.

Lov 12. desember 2003 nr. 108 om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. sikrer barnehageeier refusjon av merverdiavgift på utgifter som også dekkes av investeringstilskuddet. Investeringstilskuddet avkortes derfor tilsvarende barnehageeiers kompensasjonskrav for merverdiavgift mot staten knyttet til utgifter det blir gitt investeringstilskudd for.

1.2 Presisering i forhold til Rundskriv F-04-08

Det foreligger følgende presisering i forhold til fjorårets rundskriv:

- For investeringstilskudd til barnehager som åpner i 2009 gjelder søknadsfrist som nevnt i rundskrivet pkt. 8. Søknadsfristen gjelder også for barnehager som åpnet i 2008 og som får investeringstilskudd for nye plasser som tas i bruk i 2009 etter rundskrivet pkt. 6.

2. FORMÅLET MED TILSKUDDSORDNINGEN

Investeringstilskuddet er et engangstilskudd til nyetablerte barnehageplasser som tilfaller den som driver barnehagen (eier av barnehagevirksomheten). Formålet med tilskuddsordningen er å sørge for barnehageplass til alle som ønsker det. For å nå dette målet skal investeringstilskuddet bidra til å dekke deler av anleggskostnadene (tomte- og byggekostnader) ved nybygg, tilbygg eller ombygging og dermed redusere finansieringsbehovet (behovet for lån eller egenkapital). Etableringen må føre til en faktisk økning i antall barn med barnehageplass.

3. TILDELINGSKRITERIER

3.1 Driftsformer som omfattes av tilskuddsordningen

Investeringstilskudd gis til etablering av nye plasser i ordinære barnehager. Det gis ikke investeringstilskudd til familiebarnehage eller virksomhet drevet som åpen barnehage. Med ordinær barnehage forstås i denne sammenheng barnehage som drives i bygning spesielt tilpasset barnehageformål, og som er godkjent til dette bruk, jf. barnehageloven § 10, jf. §§ 1 og 2, dvs. at barnehagen skal være lokalisert i egen bygning eller ha egne lokaler, eventuelt i sambruk med annen virksomhet.

Lavvo, gamle, buss og liknende betegnes ikke som lokaler i barnehagelovens forstand og faller utenfor ordningen med investeringstilskudd. Momenter i vurderingen av hva som faller

inn under kategorien ”og liknende” og dermed ikke skal betegnes som lokaler i barnehagelovens forstand, er bl.a. målet om full barnehagedekning, og herunder ønsket om å finansiere varige barnehager. Investeringstilskuddet har derfor en bindingstid på ti år, jf. kapittel 7. Varige barnehageløsninger er viktig med hensyn til lokalmiljøet og tilbudets stabilitet, særlig for barna og deres foresatte. Investeringstilskuddet gis ikke til midlertidige lokaler.

Rehabilitering og utbedring av eksisterende barnehagebygg omfattes ikke av ordningen. Som ny barnehage regnes likevel barnehager som flytter til nye lokaler når de tidligere lokalene er revet eller etter kommunens vurdering var klart uegnet for fortsatt bruk til barnehageformål. Det gis ikke investeringstilskudd ved økning i antall barn som følge av bedre kapasitetsutnytting. Plasser opprettet i midlertidige lokaler regnes likevel som nyetablerte ved overflytting til den permanente barnehagen, og først ved overflytting til permanent barnehage kan det søkes om investeringstilskudd i tråd med gjeldende regelverk for det enkelte budsjettår.

3.2 Tiltak som omfattes av tilskuddsordningen

Investeringstilskudd gis ved følgende tiltak:

1. Oppføring av nytt barnehagebygg.
2. Ombygging av eksisterende bygg med annet bruksområde til barnehagebygg.
3. Ny barnehage som etableres ved kjøp av lokaler som tidligere har vært benyttet til barnehage.
4. Ny barnehage som etableres i leide lokaler som er nybygget til barnehageformål.
5. Ny barnehage som etableres i leide lokaler.
6. Tilbygg eller annen utvidelse av eksisterende barnehage

For punkt 1 og 4 danner dokumenterte anleggskostnader grunnlaget for beregning av investeringstilskuddet. Anleggskostnader vil si tomtekostnader og byggekostnader.

Tomtekostnader omfatter

- pris for råtomt/verdi av egen tomt
- kostnader vedrørende offentlige veier og ledninger
- tilknytningsavgift for elektrisitet, vann og kloakk
- stikkgrøfter med ledninger og kummer, stikkveier på tomt
- planering og drenering, tilsåing, beplantning og inngjerding
- anlegg av lekeplass med fast lekeutstyr

Byggekostnader omfatter

- utgraving og utsprenging av byggegruben
- fundamentering, grunnmur, drenering, ev. plate på mark
- mur- og pussearbeid, pipe
- tømrer-, snekker- og glassmesterarbeid
- malerarbeid og gulvbelegg
- rørleggerarbeid
- elektrikerarbeid, elektriske ovner
- ventilasjonsanlegg
- blikkenslagerarbeid
- honorarer og gebyrer
- byggelånsrenter og provisjoner

- andre byggekostnader
- verdi av egeninnsats

Kostnader til løst inventar og utstyr faller ikke inn under denne tilskuddsordningen.

For punkt 2, 3 og 5 danner markedsverdien av det opprinnelige lokalet samt dokumenterte anleggskostnader til ombygging grunnlaget for beregning av investeringstilskuddet. Kommunen og fylkesmannen kan kreve at barnehageeier dokumenterer markedsverdien av lokaler med en takst fastsatt av godkjent takstmann, jf. kapittel 8.

For punkt 6 danner dokumenterte anleggskostnader til tilbygget grunnlaget for beregning av investeringstilskuddet. For annen utvidelse danner anleggskostnader samt eventuelt markedsverdien av lokalet barnehagen er utvidet med, grunnlaget for beregning av investeringstilskuddet. Markedsverdien av lokalet skal kun legges til grunn én gang.

Det gis investeringstilskudd ved etablering av ny barnehagevirksomhet i lokaler som tidligere har vært benyttet til barnehage når det etter en reell nedleggelse kommer inn ny barnehageeier og hovedsakelig nye medarbeidere og nye barn. Det stilles krav om at den gamle barnehagevirksomheten er meldt nedlagt, den nye er meldt åpnet og at kommunen har gitt ny godkjenning. Kommunen skal kontrollere at det har funnet sted en reell nedleggelse og en reell nyetablering. Fylkesmannen må i hvert enkelt tilfelle vurdere hvorvidt det har skjedd en reell nedleggelse og reell nyetablering.

4. UTMÅLING AV TILSKUDD

Investeringstilskuddet utmåles etter økning i antall barn med barnehageplass som følge av tiltak omtalt i punkt 3.2. Tilskudd utmåles maksimalt for det antall barn det er plass til innenfor barnehagens godkjenning. Tilskudd gis uavhengig av om de barna som tilbys plass i den nye barnehagen har gått i barnehage tidligere.

4.1 Tilskuddsenhet

Tilskuddet beregnes ut fra et maksimalbeløp som er avhengig av barnets alder og oppholdstid. Maksimalbeløpet er høyere for barn under tre år enn for barn over tre år, og høyere for heltidsplass enn for deltidsplass. Maksimalsatsene i 2009 er:

Per barn under tre år (barn født 2006 eller senere)	
Deltidsplass (under 33 timer per uke)	kr 25 000
Heltidsplass (33 timer eller mer per uke)	kr 50 000
Per barn over tre år (barn født 2005 eller tidligere)	
Deltidsplass (under 33 timer per uke)	kr 21 500
Heltidsplass (33 timer eller mer per uke)	kr 43 000

4.2 Avkorting av investeringstilskudd

4.2.1 Avkorting i forhold til tilskuddsgrunnlaget

Dersom det viser seg at investeringstilskuddet som beregnes ut fra maksimalbeløpet (under punkt 4.1) overstiger det dokumenterte tilskuddsgrunnlaget (beregnet i henhold til punkt 3.2),

skal tilskuddet avkortes. Avkorting skjer ved at investeringstilskuddet begrenses oppad til det dokumenterte tilskuddsgrunnlaget, det vil si beregnede anleggskostnader og eventuelt markedsverdien av lokalene.

4.2.2 Avkorting ved kompensasjonskrav for merverdiavgift

Lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. trådte i kraft 1. januar 2004. For å finansiere ordningen ble det i 2004 gjort et generelt trekk i kommunenes rammeinntekter basert på forventet merverdiavgift knyttet til investeringer og drift. I dette trekket ble imidlertid anslått merverdiavgift knyttet til investeringer i barnehagesektoren holdt utenfor. En slik særskilt behandling ble gjort for å kunne opprettholde én ordning for investeringstilskudd til alle nye barnehageplasser, uavhengig av eierskap. Det vises til St.prp. nr. 1 (2003-2004) fra Finansdepartementet der det nettopp presiseres at ”merverdiavgiftskompensasjon knyttet til investeringer for kommunale og private barnehager på om lag 250 mill. kroner finansieres samlet gjennom reduksjon i investeringstilskuddet”.

Investeringstilskuddet skal avkortes tilsvarende barnehageeiers kompensasjonskrav for merverdiavgift mot staten knyttet til utgifter det gis investeringstilskudd for, jf. kapittel 8. Dette skal framkomme under punkt 12 i blankett F-4196 *Søknad om investeringstilskudd for nye barnehageplasser*. Merverdiavgiften blir trukket fra investeringstilskuddet både for kommunalt og ikke-kommunalt eide barnehager. Investeringstilskuddet avkortes ikke hvis eier av barnehagevirksomheten ikke er kompensasjonsberettiget, jf. lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. § 6 annet ledd. Det vises til Skatteetaten ved spørsmål om barnehagen er berettiget kompensasjon for merverdiavgift.

Avkorting i investeringstilskuddet sikrer at barnehageeier ikke får redusert investeringskostnadene gjennom å motta både merverdiavgiftskompensasjon og investeringstilskudd til dekning av de samme kostnadene. Kommunene inntektsfører merverdiavgiftskompensasjon knyttet til investeringer i kommunale barnehager i driftsregnskapet. Denne kompensasjonen vil først regnskapsmessig synliggjøres som en del av finansieringen av investeringen dersom midlene overføres fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet.

5. NEDBETALING AV HUSBANKLÅN

I Retningslinjer for lån til barnehager fra Husbanken (HB 7.B.4) punkt 4 står det:

Investeringstilskuddet skal gå til nedbetaling av husbanklånet. Eventuelt privatlån som inngår som delfinansiering av prosjektkostnader og egenkapitaldel til samme formål, kan dekkes for husbanklånet.

6. ETTERBETALING AV INVESTERINGSTILSKUDD TIL BARNEHAGER SOM ÅPNET I 2008

Barnehager som mottok investeringstilskudd i 2008, men som av ulike grunner ikke fikk fylt opp alle plassene på åpningstidspunktet, får investeringstilskudd for nye plasser som tas i bruk i 2009. Alle bestemmelsene i dette rundskrivet gjelder også for tilskudd til disse plassene.

7. BINDINGSTID

Investeringsstilskuddet gis med en bindingstid på ti år. For tilskudd gitt i 2009 utløper bindingstiden 31.12.2019.

Ved å motta investeringsstilskudd forplikter barnehageeier seg til å drive med tilnærmet samme kapasitet når det gjelder barnehageplasser gjennom hele bindingstiden. Tilnærmet samme kapasitet vil si at barnehagen i kortere perioder kan ha færre barn enn det den har fått utbetalt investeringsstilskudd for. Driftsendringer som innebærer en varig reduksjon i antall barn, kan utløse krav om at hele eller deler av investeringsstilskuddet må betales tilbake.

Ved brudd på bindingstiden skal fylkesmannen vurdere om hele eller deler av investeringsstilskuddet skal kreves tilbakebetalt. Investeringsstilskuddet kan ikke kreves tilbakebetalt hvis det vil være urimelig overfor barnehageeier. Hvis ikke særlige forhold taler for noe annet, skal fylkesmannen kreve tilbakebetalt en forholdsmessig andel av tilskuddet i forhold til gjenværende tid av bindingstiden. Fylkesmannens vedtak om tilbakebetaling kan påklages til Kunnskapsdepartementet.

Kommunen har ansvar for å innkreve beløp som skal tilbakebetales fra ikke-kommunale eiere.

Bindingstiden gjelder selv om barnehagen får ny eier. Overdrager skal gjøre den nye barnehageeieren kjent med at det er gitt investeringsstilskudd på de vilkår som gjelder for tilskuddet. Å unnlate dette kan medføre erstatningsansvar.

8. SAKSBEHANDLING

Søknad om investeringsstilskudd fremmes på blankett F-4196 *Søknad om investeringsstilskudd til nye barnehageplasser*. Barnehageeier sender søknaden til den kommunen barnehagen ligger i. Kommunen kontrollerer søknaden og sender den videre til fylkesmannen.

Barnehageeier er ansvarlig for at blanketten er korrekt utfylt i henhold til bestemmelsene i dette rundskrivet. Barnehageeier skal kunne dokumentere opplysningene i søknaden i form av et regnskap for etableringen, jf. punkt 3.2. Barnehageeier som etablerer virksomhet i leide lokaler er ansvarlig for å skaffe tilveie nødvendige opplysninger fra den som eier bygget barnehagen drives i. Med sin underskrift bekrefter barnehageeier at opplysningene i søknaden stemmer med faktiske forhold og at investeringsstilskuddet vil bli benyttet etter forutsetningene.

Søknad om investeringsstilskudd kan først fremmes når de nye barnehageplassene er tatt i bruk. Kopi av åpningsmelding og godkjenning, jf. barnehageloven § 10, skal vedlegges søknaden. Barnehagens åpningsmelding og godkjenning danner grunnlag for når barnehagen anses for å være åpnet. Eiere av barnehager som åpner i 2009, men som av ulike grunner ikke får fylt opp alle plassene innen søknadstidspunktet, kan senere søke om investeringsstilskudd for nye plasser som tas i bruk i 2009. Eiere av barnehager som åpner i 2009 må fremme søknad om investeringsstilskudd innen utgangen av 2010.

Barnehageeier må i søknaden beregne merverdiavgiften som har påløpt etter 1. januar 2004 som følge av etableringen, jf. punkt 3.2. Investeringsstilskuddet avkortes med et tilsvarende beløp, jf. punkt 4.2.2.

Kommunen skal kontrollere at vilkårene for å motta investeringsstilskudd er til stede før søknaden sendes til fylkesmannen. Kommunen skal kontrollere at det søkes for korrekt antall

barn fordelt på oppholdstid og alder, jf. blankett F-4197 *Melding om åpning av barnehage* og F-4204 *Melding om endring i antall barn*. Kommunen skal kontrollere at barnehagen ikke har tatt inn flere barn enn det er plass til innenfor barnehagens godkjenning. Kommunen skal også kontrollere om barnehagen har hatt anleggskostnader som tilsvarer eller overstiger søknadsbeløpet, jf. punkt 4.1. Kommunen kan kreve at barnehageeier dokumenterer markedsverdien av lokaler med en takst fastsatt av godkjent takstmann. Kommunen skal kontrollere at den anslåtte merverdiavgiftskostnaden er sannsynlig i forhold til tiltaket og tilskuddsgrunnlaget, og bør kreve en redegjørelse hvis merverdiavgiften utgjør mindre enn 20 prosent av anleggskostnadene. I tilfeller hvor barnehager etableres i lokaler som tidligere har vært benyttet til barnehage, skal kommunen kontrollere at det har funnet sted en reell nedleggelse og en reell nyetablering. Kommunen skal videre kontrollere at barnehager som har benyttet midlertidige lokaler i påvente av bygging av permanente barnehagelokaler i realiteten har vært midlertidige. Kommunen underskriver søknaden og bekrefter ved dette at søknaden er kontrollert.

Fylkesmannen fatter vedtak om tildeling av investeringstilskudd.

Fylkesmannen skal foreta formalia- og rimelighetskontroller av opplysningene i søknaden. Fylkesmannen skal sende søknader som er mangelfullt utfylt eller dokumentert tilbake til kommunen. Fylkesmannen kan kreve at barnehageeier dokumenterer markedsverdien av lokaler med en takst fastsatt av godkjent takstmann. I tilfeller hvor barnehager etableres i lokaler som tidligere har vært benyttet til barnehage, skal fylkesmannen vurdere hvorvidt det har funnet sted en reell nedleggelse og en reell nyetablering.

Fylkesmannen kan kreve særskilt dokumentasjon fra kommunen i de tilfeller der barnehagen har flyttet ut av lokaler som etter kommunens vurdering var klart uegnet til barnehageformål, jf. pkt. 3.1. Fylkesmannen skal gjøre en selvstendig vurdering av hvorvidt kravet om uegnethet er oppfylt. Ved overflytting av barn fra midlertidige til permanente barnehagelokaler kan fylkesmannen kreve særskilt dokumentasjon som viser at de tidligere benyttede lokalene har vært midlertidige. Fylkesmannen skal gjøre en selvstendig vurdering av hvorvidt lokalene har vært midlertidige.

Fylkesmannen skal avkorte investeringstilskuddet tilsvarende barnehageeiers kompensasjonskrav for merverdiavgift mot staten knyttet til utgifter påløpt etter 1. januar 2004 som følge av etableringen, jf. punkt 3.2 og 4.2.2. Fylkesmannen skal kontrollere at den anslåtte merverdiavgiften er sannsynlig i forhold til tiltaket og tilskuddsgrunnlaget. Fylkesmannens avkorting skjer uavhengig av om barnehageeier faktisk søker refusjon for påløpte merverdiavgiftskostnader fra fylkesskattekontoret.

Fylkesmannens vedtak er et enkeltvedtak etter lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven), og reglene i forvaltningsloven kapittel IV-VI kommer dermed til anvendelse. Kopi av fylkesmannens vedtaksbrev sendes Husbanken, se også kapittel 5. Fylkesmannens vedtak kan påklages til Kunnskapsdepartementet, jf. forvaltningsloven § 28 første ledd.

Investeringstilskuddet utbetales til kommunen, også for ikke-kommunale barnehager. Kommunen skal uten ugrunnet opphold videreformidle tilskuddet til ikke-kommunale barnehager.

Fylkesmannen skal ved utbetaling av investeringstilskuddet sørge for at mottaker gjøres kjent med at departementet eller Riksrevisjonen kan iverksette kontroll med at tilskuddsmidlene blir

benyttet etter forutsetningene, jf. bevilgningsreglementet § 10 og lov 7. mai 2004 nr. 21 om riksrevisjon § 12. Fylkesmannen fører kontroll på vegne av departementet.

9. KONTROLL

Kommunen har et ansvar for å føre kontroll med at vilkårene for investeringstilskuddet blir overholdt, særlig i forhold til bestemmelsene om bindingstid. Dette skal skje gjennom årsmeldinger, åpnings- og endringsmeldinger og gjennom det generelle tilsynet som kommunen har ansvar for å utøve overfor all barnehagevirksomhet i kommunen, jf. barnehage-loven § 16. Dersom vilkårene for investeringstilskuddet ikke overholdes, skal kommunen underrette fylkesmannen.

Fylkesmannen skal foreta formalia- og rimelighetskontroller av opplysningene i søknaden, jf også punkt 8. I tillegg skal fylkesmannen foreta stikkprøver av opplysningene som danner grunnlag for tildeling. Fylkesmannen har også et ansvar for å føre kontroll med at vilkårene knyttet til tildelt investeringstilskudd blir overholdt. Fylkesmannen skal foreta stikkprøvekontroller. Gjennomførte kontrolltiltak skal dokumenteres tilfredsstillende.

10. SKATT PÅ INVESTERINGSTILSKUDD

Etter lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) § 5-1 er som hovedregel enhver fordel vunnet ved virksomhet skattepliktig inntekt. Investeringstilskudd vil være skattepliktig inntekt for barnehager som anses å drive virksomhet i skattelovens forstand.

Enkelte private foreldredrevne barnehager organisert som selskap eller innretning med begrenset ansvar kan etter en helhetsvurdering anses som skattefrie institusjoner etter skatteloven § 2-32. Vilåret er at barnehageaktiviteten er av ideell karakter. Dette kan være tilfelle der plassene prises til tilnærmet selvkost og det ikke tas sikte på vedvarende overskudd. For slike skattefrie institusjoner vil investeringstilskudd ikke være skattepliktig inntekt.

Nærmere informasjon om skatteplikt for investeringstilskudd kan fås ved henvendelse til Skatteetaten.

11. REGNSKAPSFØRING I KOMMUNENE

Investeringstilskudd til kommunens egne barnehager føres i kommunens investeringsregnskap (kontoklasse 0) på funksjon 221 – Førskolelokaler og skyss. Investeringstilskudd til kommunale barnehager inntektsføres på art 700 (refusjon fra staten). Investeringstilskudd til ikke-kommunale barnehager føres i kommunens driftsregnskap (kontoklasse 1) på funksjon 221. Tilskudd til ikke-kommunale barnehager inntektsføres på art 810 (andre statlige overføringer) og utgiftsføres på art 470 (overføringer til andre (private)).